Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 16/11/2026 14:49:36

Studia Iuridica Lublinensia vol. XXIV, 2, 2016
DOI: 10.17951/sil.2016.25.2.293

Katarzyna Hanas
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
katarzynahanas@onet.pl

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Wykładnia prawa – perspektywa teoretyczna i dogmatyczna”, Lublin, 26 października 2015 r.

W dniu 26 października 2015 r. w sali posiedzeń Rady Wydziału Prawa i Administracji odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Wykładnia prawa – perspektywa teoretyczna i dogmatyczna”, zorganizowana przez Katedrę Teorii i Filozofii Prawa. Należy podkreślić, że jest to kolejna inicjatywa, a tym razem jej celem było połączenie zarówno doświadczeń praktycznych, jak i teoretycznych z zakresu stosowania prawa.

Podczas otwarcia tegorocznej konferencji głos zabrała Dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak oraz główny inicjator przedsięwzięcia Kierownik Katedry Teorii i Filozofii Prawa, prof. dr hab. Leszek Leszczyński. Aktywnymi słuchaczami byli pracownicy naukowi Wydziału Prawa i Administracji, praktycy (między innymi sędziowie), a także studenci. W programie przewidziano trzy sesje. Pierwsza dotyczyła modelu i reguł operatywnej wykładni prawa, druga – aksjologii w wykładni prawa, natomiast ostatnia – wykładni operatywnej w poszczególnych typach stosowania prawa.

Moderatorem podczas pierwszego panelu, zatytułowanego „Operatywna wykładnia prawa – model i reguły”, była prof. dr hab. Małgorzata Stefaniuk. Uczestnicy mogli wysłuchać trzech referatów wiodących. Pierwszym prelegentem był prof. dr hab. Leszek Leszczyński (UMCS) z wystąpieniem „Operatywna wykładnia prawa i jej ujęcie walidacyjno-derywacyjne”. W przemówieniu zaakcentowano, czym jest wykładnia operatywna, a także podkreślono jej rolę w procesie stosowania prawa. Prof. L. Leszczyński szczegółowo przedstawił przebieg wykładni operatywnej, a więc fazę walidacyjną, konstrukcyjną (zwaną derywacyjną) oraz redukcji decyzyjnej. Niewątpliwie przemówienie to było zasygnalizowaniem problematyki i wstępem do rozważań dogmatycznych i teoretycznych.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 16/11/2026 14:49:36

Następnie głos zabrał prof. dr hab. Tomasz Stawecki (UW). W swoim wystąpieniu „Wykładnia operatywna konstytucji" poruszył kwestie dotyczące przeprowadzonych badań naukowych, przedmiotem których była wnikliwa analiza orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Ponadto prof. T. Stawecki odniósł się do interpretacji klauzuli generalnej demokratycznego państwa prawnego, ujętej w art. 2 Konstytucji RP, oraz wskazał na rolę Trybunału Konstytucyjnego, którego zadaniem było utworzenie katalogu zasad pochodnych, wyinterpretowanych ze wspomnianej wcześniej klauzuli. Kolejnym referentem był sędzia John McClellan Marshall. Wystąpieniem pt. „Judical Interpretation of Law: the American Perspective" zainteresował przede wszystkim studentów prawa, przytaczając liczne przykłady z orzecznictwa. W ten sposób, na przykładzie swoich doświadczeń zawodowych, zapoznał wszystkich z funkcjonowaniem i znaczeniem precedensów w systemie *common law* z zupełnie innego niż dotąd punktu widzenia, czyli z perspektywy praktykującego sędziego.

Podczas kolejnej sesji, zatytułowanej „Aksjologia w wykładni operatywnej", której moderatorem była prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, jako pierwszy wystąpił dr Wojciech Dziedziak (UMCS) z referatem pt. „Z problematyki roli słuszności w praktycznej wykładni prawa". Przede wszystkim referent podkreślił, czym jest prawo słuszne i wskazał na wartości będące fundamentem tego prawa. Próbując powiązać słuszność z wykładnią, nie sposób nie zgodzić się z twierdzeniem, że słuszność powinna być uwzględniona w każdym akcie wykładni. Zasadniczą kwestią było ukazanie stanowiska na temat rezultatu wykładni jako zgodnego z prawdą.

Następnie swoje stanowisko w formie koreferatu wyraził dr hab. Tomasz Barankiewicz (KUL), który podobnie jak dr W. Dziedziak nawiązał do prawa słusznego, jednakże w odniesieniu do władzy dyskrecjonalnej sądu. Koreferent wskazał na sposoby inkorporowania norm moralnych do systemu prawa, a także ukazał pewną swobodę i zarazem konkretność w podejmowaniu decyzji przy zastosowaniu słuszności. W wypowiedzi nie zabrakło również odwołania do „trudnych przypadków", a więc takich, kiedy nie można rozpoznać prawa słusznego. Wydaje się wówczas, że jedynym sposobem jest poszukiwanie normatywnej podstawy decyzji w wartościach zewnętrznych, tworzących aksjo-normatywny fundament.

W swoim koreferacie aspekt aksjologiczny zaakcentował także dr hab. Marek Kulik (UMCS), nawiązując do prawa karnego materialnego i procesowego. Koreferent wyjaśnił słuchaczom, że ograniczenia w wykładni przepisów dotyczą zasady *nullum crimen sine lege scripta*, co wpływa na przebieg wykładni, której należy dokonywać tak, aby nie wychodzić poza zakres znaczeń językowych interpretowanego zwrotu. W procedurze karnej zastosowanie przy wykładni przepisów ma analogia *legis*. Ponadto należy zaakcentować wpływ zasad procesowych na czynności zmierzające do interpretacji przepisów.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 16/11/2026 14:49:36

Następnie dr Bartosz Liżewski (UMCS), jako kolejny referent, wyróżnił zagadnienie wykładni przepisów prawa w referacie pt. „Rola reguł aksjologicznych w wykładni praw człowieka". W tym miejscu należy wypunktować główne zamierzenia uwydatnione w przemówieniu konferencyjnym. Są to: nawiązanie do norm zawartych w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz działalności orzeczniczej Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także wyeksponowanie kwestii uwarunkowań aksjologicznych porządku Konwencji. Dr B. Liżewski przedstawił słuchaczom główną tezę, jaką jest zastosowanie wykładni aksjologicznej jako tej podstawowej przy interpretacji norm Konwencji.

Po tym wystąpieniu głos zabrał dr Wojciech Mojski (UMCS). W swoim koreferacie nawiązał do zasady demokratycznego państwa prawnego i wynikającej z tego aksjologii. Skutkiem wprowadzenia takiej regulacji według koreferenta było otwarcie porządku prawnego na wartości współczesnych społeczeństw oraz kolizja pomiędzy aksjologią społeczną, konstytucyjną, normatywną i ogólną. W dalszej części wystąpienia dr W. Mojski wyjaśniał, czy istnieje możliwość rozstrzygnięcia tej kolizji w przypadku przyjętego ustroju „demokracji otwartej".

W ostatnim panelu, zatytułowanym „Wykładnia operatywna – pomiędzy typami stosowania prawa", moderowanym przez prof. dr. hab. Leszka Leszczyńskiego, głos zabrał m.in. dr Adam Szot (UMCS). Wystąpienie pt. „Wykładnia w procesie wydawania decyzji administracyjnej a pozaprzepisowe fakty normotwórcze" dotyczyło możliwości sięgania przez podmioty stosujące prawo do kryteriów pozaprawnych i „precedensów". Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym przez prelegenta, należy sięgać do tych kryteriów zawsze wtedy, kiedy przepisy takie zachowanie umożliwiają oraz we wszystkich innych problemowych sytuacjach, z uwzględnieniem zasady praworządności. Zasada ta jest zatem wyznacznikiem dla organu administracji, który nie może przekroczyć pewnych granic określonych przez aksjologię systemu prawa i reguły prawne.

Warto dodać, jakie stanowisko zajął w tej sprawie nieobecny podczas konferencji prof. dr hab. Zbigniew Czarnik (Wyższa Szkoła Prawa i Administracji Rzeszów – Przemyśl), którego wystąpienie zostało odczytane. W nawiązaniu do założeń przedstawionych przez dr. A. Szota, prof. Z. Czarnik stwierdził, że podstawą decyzji administracyjnej powinna być norma prawna. W dalszej części zostało zaakcentowane, że w fazie derywacyjnej wykładni należy stosować pełną normę, a nie – jak zostało to wyszczególnione wcześniej – tylko jej część. Zdaniem autora w przepisach prawa administracyjnego nie istnieją odesłania pozaprawne, a jedynie zwroty niedookreślone, które nie są odesłaniami pozaprawnymi.

Jako kolejny wystąpił dr Paweł Sadowski (UMCS), który wnikliwie przytoczył przykłady z orzecznictwa samorządowego kolegium odwoławczego. Z kolei referat mgr Marzeny Myślińskiej (UMCS) pt. „Rola wykładni prawa w procesie decyzyjnym w mediacji" dotyczył elementów, które wpływają na wykładnię, a więc celu, czyli porozumienia, oraz elementu konstrukcyjnego i podmiotowe-

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 16/11/2026 14:49:36

go. Prelegentka podkreśliła, że istotne znaczenie ma konsensualność. Interpretacja powinna być zatem zaakceptowana przez obie strony. W procesie walidacyjnym należy odnieść się zarówno do przepisów prawnych, jak i kryteriów pozaprawnych.

W koreferacie dr Anna Kalisz (Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu) porównała paradygmaty procesu decyzyjnego w mediacji i sądowym typie stosowania prawa. W opinii autorki bieżące oczekiwania i potrzeby stron są ważniejsze niż ustalenia stanu faktycznego z przeszłości. Decyzje są podejmowane w granicach prawa, a nie na jego podstawie. W sądowym typie stosowania prawa koreferentka wyróżniła dyskurs i podejmowanie decyzji przez sąd, natomiast w modelu mediacyjnym – dialog i wypracowanie decyzji przez strony.

W przemówieniu dr. Wojciecha Gralińskiego (UMCS) znalazło się nawiązanie do wykładni dokonywanej przez sądy polubowne w sprawach z zakresu prawa prywatnego. Warto wypunktować główne wątki poruszane w koreferacie, a mianowicie: nawiązanie do metod zapewnienia jednolitości wykładni, stosowania przepisów tzw. legislacji międzynarodowej, problematyki tzw. kwalifikacji pojęć oraz wykładni właściwego dla danego stosunku prawnego przepisu wskazanego przez normę kolizyjną prawa prywatnego międzynarodowego.

Na zakończenie konferencji głos zabrał prof. dr hab. Leszek Leszczyński, który podziękował prelegentom i słuchaczom za przybycie na konferencję, a także dokonał krótkiego podsumowania całego przedsięwzięcia naukowego.